

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
КАРПАТСЬКЕ АГЕНТСТВО ПРАВ ЛЮДИНИ
«ВЕСТЕД»**

**ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«УЖГОРОДСЬКИЙ ПРЕС-КЛУБ»**

З В І Т

**за результатами моніторингу рівня
толерантного ставлення до біженців та шукачів
притулку у Закарпатській області
в період з серпня 2011 року – серпень 2012 року**

Проект «Проведення на Закарпатті та Волині просвітницько-інформаційних заходів з привернення уваги до ситуації з біженцями та шукачами притулку» реалізується Карпатським Агентством Прав Людини «ВЕСТЕД» у партнерстві із Ужгородським прес-клубом завдяки підтримці Посольства США в Україні

I. ВСТУП

*Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах.
Стаття 22 Конституція України*

Сучасні міграційні процеси відзначають складність та строкатість устрою суспільства, структура якого стає все більш складною і вимагає діалогу між цивілізаціями. Одним із таких інструментів є відповідні правові засоби і процедури, за допомогою яких забезпечується толерантне ставлення представників однієї цивілізації до представників іншої. Особливо важливим є захист прав найбільш вразливої частини мігрантів – біженців і шукачів притулку, які зазнають переслідувань у країні свого перебування за свої політичні чи релігійні переконання, чи у зв'язку із військовими діями тощо.

Закарпаття на сьогодні залишається транзитною точкою для неконтрольованих міграційних потоків в тому числі шукачів притулку та біженців, які прибувають в Україну. За 2011 рік до управління міграційної служби в Закарпатській області звернулися 137 осіб (з дітьми цифра сягає 150) щодо отримання статусу біженця. Щотижня прикордонні загони інформують про затримання груп «нелегалів». Особливо вразливою категорією, на яку особливо можуть вплинути факти ксенофобії чи расизму — діти-біженці. В 2010 році чопськими прикордонниками було затримано майже 80 неповнолітніх. Близько половина з них — без супроводу родичів.

Незначна частка шукачів притулку осідає в Україні, до прикладу на Закарпатті мешкають 89 шукачів притулку, а 15 їхніх дітей відвідують місцеву школу - у Перечині та Мукачеві. Дехто вдало інтегрується в українське суспільство, переборюючи комплекс

меншовартості та поодинокі прояви ворожого ставлення місцевого населення, інші шукають спосіб потрапити до омріяного ЄС.

Найбільш помітним проявом нетерпимості та нерозуміння ситуації спостерігався на рівні протистояння регіональних еліт Закарпаття у 2007 році щодо визначення місця розміщення та облаштування пунктів тимчасового тримання мігрантів.

У лютому 2010 року, коли стало відомо про розбудову центру у м. Чоп для тимчасово тримання мігрантів, великі натовпи людей на майдані скандували «нелегалів подалі від дітей!», «школа проти непроханих сусідів!», «воно нам треба?», «ми проти! іноземних правопорушників» тощо.

Тенденція до зростання проявів ксенофобії у регіоні спостерігаються, але не переходить межі до точки не повернення. Саме тому має бути приділена значна увага держави до подій, які безпосередньо свідчать про зростання в суспільстві рівня нетерпимості. Проте, більш доцільніше попередити загострення «хвороби». Тут роль ЗМІ та журналістів є визначальними як інституцій, які безпосередньо формують громадську думку. Активне обговорення проблеми «мови ворожнечі», постійне нагадування на неприпустимість в демократичному суспільстві звинувачень, принизливих та образливих заяв на адресу шукачів притулку є одним зі способів протидії формуванню та поширенню ксенофобських настроїв в суспільстві.

У зв'язку з цим, ми вирішили дослідити рівень терпимості у засобах масової інформації до біженців та шукачів притулку.

Предмет моніторингу: публікації та судження журналістів по темі.

Об'єкти моніторингу: місцеві засоби масової інформації.

Інструментами збору інформації: а) аналіз ЗМІ; б) інтерв'ю.

II. АНАЛІЗ ПРАВА

1) Конституція України.

Стаття 21. Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними.

Стаття 24. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

2) Міжнародні договори.

Україна взяла на себе зобов'язання виконувати низку міжнародних документів, які стосуються прав людини та неприпустимості дискримінації:

Стаття 2. Загальна декларація прав людини

Кожна людина повинна мати всі права і всі свободи, проголошені цією Декларацією, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого становища. Крім того, не повинно проводитися ніякого розрізнення на основі політичного, правового або міжнародного статусу країни або території, до якої людина належить, незалежно від того, чи є ця територія незалежною, підопічною, несамоврядованою або як-небудь інакше обмеженою у своєму суверенітеті.

Стаття 4. Міжнародна Конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації

Держави-учасниці осуджують всяку пропаганду і всі організації, які ґрунтуються на ідеях або теоріях переваги однієї раси чи групи осіб певного кольору шкіри або етнічного походження або намагаються виправдати, або заохочують расову ненависть і дискримінацію в будь-якій формі, і зобов'язуються вжити негайних і позитивних заходів, спрямованих на викоренення всякого підбурювання до такої дискримінації чи актів дискримінації, і з цією метою вони відповідно до принципів, поданих у Загальній декларації прав людини, і прав, ясно викладених у Статті 5 цієї Конвенції, серед іншого:

а) оголошують злочином, що карається за законом, всяке поширення ідей, основаних на расовій перевазі або ненависті, всяке підбурювання до расової дискримінації, а також усі акти насильства або підбурювання до таких актів, спрямованих проти будь-якої раси чи групи осіб іншого кольору шкіри або етнічного походження, а також подання будь-якої допомоги для проведення расистської діяльності, включаючи її фінансування;

б) оголошують протизаконними і забороняють організації, а також організовану і всяку іншу пропагандистську діяльність, які заохочують расову дискримінацію та підбурюють до неї, і визнають участь у таких організаціях чи в такій діяльності злочином, що карається законом;

с) не дозволяють національним чи місцевим органам державної влади або державним установам заохочувати расову дискримінацію чи підбурювати до неї.

Стаття 20. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права

Будь-який виступ на користь національної, расової чи релігійної ненависті, що являє собою підбурювання до дискримінації, ворожнечі або насильства, повинен бути заборонений законом.

Стаття 10. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод

1. Кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів.

2. Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду.

Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи № 97(20)¹

Термін «наклепницьке висловлювання»² слід розуміти як такий, що охоплює всі форми висловлювань, які поширюють, підбурюють, заохочують чи виправдовують расову ненависть, ксенофобію, антисемітизм або інші форми ненависті, що ґрунтується на нетерпимості, у т.ч. нетерпимості, що знаходить своє вираження у войовничому націоналізмі й етноцентризмі, дискримінації та ворожості стосовно меншин, мігрантів і осіб іммігрантського походження.

3) Стаття 161. Кримінальний кодекс України

1. Умисні дії, спрямовані на розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті, на приниження національної честі та гідності, або образа почуттів громадян у зв'язку з їхніми релігійними переконаннями, а також пряме чи непряме обмеження прав або встановлення прямих чи непрямих привілеїв громадян за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками -

караються штрафом від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

2. Ті самі дії, поєднані з насильством, обманом чи погрозами, а також вчинені службовою особою, -

караються штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, які були вчинені організованою групою осіб або спричинили тяжкі наслідки, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років.

¹ Див.: <http://www.coe.kiev.ua/docs/km/r%2897%2920.htm>

² Правильніший переклад «мова ворожнечі» (від англійського «hate speech»). У цьому контексті поняття «мова ворожнечі» поширюється на всі висловлювання, які спрямовані проти однієї особи або визначеної групи осіб.

III. ВИСНОВКИ

Як показують результати дослідження тема міграції є актуальною для медіа Закарпатської області в сегменті новин. Авторське опрацювання теми досить не значне, та здебільшого обмежується витворенням заголовків до новинних повідомлень офіційних органів влади.

Кількість новинних повідомлень створюють враження про масовість міграційного потоку в т.ч. шукачів притулку та біженців через Закарпаття. При цьому достеменно відомо, що насправді мігрантів у нашій області не багато.

В сегменті досліджуваних авторських матеріалів, так само як і в новинних повідомленнях, переважно йде узагальнення шукачів притулку та біженців з усіма іноземцями (мігрантами), які тимчасово або постійно перебувають на теренах України. Відповідно увесь негатив суджень про «чужих» людей поширюється на шукачів притулку та біженців в цілому.

Поодинокими є авторські матеріали, які висвітлюють тему персоніфіковано стосовно конкретної людини (на кшталт звідки, чому і як потрапив до нас шукач притулку, доля його родини, з якими труднощами стикається, здобуття освіти, пошук роботи тощо). Натомість спостерігаємо узагальнення знеособленої групи (шукачі притулку та біженці).

В частині досліджуваних авторських матеріалів присутня «мова ворожнечі». Превалюють «м'які» (15) над «середніми» (4) види мови ворожнечі за класифікацією тяжкості та небезпечності А.М.Верховського.

Загалом оцінюючи рівень толерантності авторів матеріалів, можемо стверджувати, що у 18 випадках маємо ознаки прихованої (пасивної) ксенофобії, і тільки в 1 – активної. Здебільшого (у 35 випадках) авторам байдужий подальший розвиток теми. І тільки у 13 випадках відображено намагання позитивно вплинути на громадську думку по темі.

IV. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Авторам необхідна професійна обережність, щоб не видати думки чи дії окремих людей, які притримуються расового світобачення, за думки та дії суспільних груп, що може привести до необґрунтованих узагальнень на зразок «біженці вимагають...».

Підвищити рівень представництва шукачів притулку та біженців в медіа шляхом персоніфікації подачі авторської інформації по темі.

Уникати у авторських матеріалах вживання мови ворожнечі, в тому числі у витворенні заголовків до новинних повідомлень.

Журналісти репрезентують громадську думку та водночас її артикулюють. Вони є носіями двох конфліктних перспектив: одна веде до зростання ксенофобії та расизму, інша – без упередження відображає реальність, виконуючи комунікативну та інтегруючу роль. При цьому бажаним результатом творчої діяльності журналістів повинен бути збалансований авторський матеріал, який формуватиме громадську думку в руслі поваги до інших етносів, культур, релігій, тощо.

V. ДОСЛІДЖЕННЯ

У дослідженні використовувався комбінований метод якісного контент-аналізу з інтерв'юванням цільової аудиторії. Важливим фактором для достовірності даних дослідження залишається спосіб узагальнення та інтерпретації отриманих результатів дослідження. Який має враховувати найхарактерніші та найтипівіші приклади, вирази, акценти тощо у загальному контексті інформації, що подається у засобах масової інформації³. Окрім того, для нас важливим було знати оціночні судження журналістів, які в рамках проекту проводили інтерв'ювання шукачів притулку та біженців щодо теми дослідження.

В цілях дослідження також використано, запропоновану експертом російського дослідницького Центру «СОВА»⁴ А.М.Верховським, класифікацію тяжкості та небезпечності «мови ворожнечі» за такими типами:

Жорсткий:

1. *Заклики до насильства;*
2. *Заклики до дискримінації;*
3. *Завуальовані заклики до насильства та дискримінації;*
4. *Заклики не допустити закріплення в регіоні.*

Середній:

1. *Виправдання історичних випадків насильства чи дискримінації;*
2. *Публікації та висловлювання, які ставлять під сумнів загальноновизнані історичні факти насильства чи дискримінації;*
3. *Ствердження про історичні злочини тієї чи іншої етнічної чи релігійної групи як такої;*
4. *Ствердження про криміналізованість тієї чи іншої етнічної чи релігійної групи;*
5. *Судження про криміналізованість тієї чи іншої етнічної чи релігійної групи;*
6. *Судження про непропорційну перевагу тієї чи іншої етнічної чи релігійної групи;*
7. *Звинувачення про негативний вплив тієї чи іншої етнічної чи релігійної групи на суспільство або державу;*
8. *Звинувачення групи у спробах захоплення влади чи в територіальній експансії;*
9. *Заперечення громадянства.*

М'який:

1. *Створення негативного образу етнічної чи релігійної групи;*
2. *Ствердження про неповноцінність (недостатність культурності, інтелектуальних здібностей, нездатність до креативної праці) тієї чи іншої етнічної чи релігійної групи як такої;*
3. *Ствердження про моральні хиби тієї чи іншої етнічної чи релігійної групи;*
4. *Згадування етнічної чи релігійної групи чи їхніх представників як таких в принизливому контексті;*
5. *Цитування явно ксенофобських висловлювань та текстів без коментарів визначального розмежування між думкою опитуваного і позицією автора тексту (журналіста); надання місця в газеті (електронному ЗМІ) для явної націоналістичної пропаганди без редакційного коментаря чи іншої полеміки.*

³ Мова ворожнечі може бути прямою та непрямю. Пряма мова ворожнечі відкрито називає об'єкт ненависті. Непряма мова ворожнечі поділяє людей на різні групи та виокремлює одну з них, підносячи її над рештою, заперечує індивідуальні права й обстоює колективні, чи то групові. Може вказувати на нерівність та відмінності між групами людей під виглядом історичної чи культурологічної інформації та вибудовувати політику диференціації, керуючись такою відмінністю.

⁴ Див.: <http://www.sova-center.ru/files/books/ya02-text.pdf>

Тип повідомлень для аналізу. Статті, інтерв'ю, репортажі – матеріали, які мають авторську складову, тобто не є новинарними повідомленнями у он-лайн мережі, включно з матеріалами інтерв'ювання цільової аудиторії. Важливим є відношення та оцінки авторів до теми дослідження.

Час появи повідомлень. серпень 2011 р. – серпень 2012 р.

Територія. Закарпатська область.

Загальний аналіз результатів моніторингу зі ставлення авторів матеріалу до теми з вживанням мови ворожнечі

№	Тип індикатора	Всього	Негативно		Нейтрально		Позитивно	
			А ⁵	В	А	В	А	В
1	Жорсткий:	0	0	0	0	0	0	0
1.1	<i>Заклики до насильства</i>							
1.2	<i>Заклики до дискримінації</i>							
1.3	<i>Завуальовані заклики 1.1 або 1.2</i>							
1.4	<i>Заклики не допустити закріплення в регіоні</i>							
2	Середній:	10	4	0	5	1	0	0
2.1	<i>Ствердження про криміналізованість групи</i>				1			
2.2	<i>Судження про криміналізованість групи</i>		2		4			
2.3	<i>Судження про непропорційну перевагу групи</i>							
2.4	<i>Звинувачення про негативний вплив групи на суспільство або державу</i>		1			1		
2.5	<i>Звинувачення групи у спробах захоплення влади чи в територіальній експансії</i>		1					
3	М'який:	57	13	2	9	20	6	7
3.1	<i>Створення негативного образу групи</i>		5	1	5	16	6	3
3.2	<i>Ствердження про неповноцінність (недостатність культурності, інтелектуальних здібностей, нездатність до креативної праці)</i>		1					2
3.3	<i>Ствердження про моральні хиби</i>		1					
3.4	<i>Згадування групи чи їхніх представників в принизливому контексті</i>		3	1	4	4		2
3.5	<i>Цитування явно ксенофобських висловлювань та текстів без коментарів</i>		3					

Ці види «мови ворожнечі» можуть свідчити про негативні тенденції висвітлення біженців. При чому автори зрідка розрізняють мігранта від шукача притулку (біженця), та асоціюють їх в цілому як людей з недостатнім рівнем освіти та культури, тощо. Звісно, такі дані – це лише обмежена характеристика, по вибірці і часу дослідження. Разом з цим, як видно з таблиці превалюють «м'які» види ніж «середні», проте навіть такі публікації та судження насторожують.

⁵ Під «А» розуміємо матеріали ЗМІ, під «В» – матеріали інтерв'ювання.

Приклади негативного ставлення авторів:

10.10.2011.

На Закарпатті кількість спроб порушень державного кордону зменшилася на 17%

<http://zakarpattya.net.ua/News/88172-Na-Zakarpatti-kilkist-sprob-porushen-derzhavnoho-kordonu-zmenshylasia-na-17>

- «Більшість нелегальних мігрантів живуть за рахунок випадкових заробітків, вчиняють правопорушення або ведуть паразитичний спосіб життя, незаконно займаються комерційною діяльністю, погіршують стан правопорядку на вулицях, що негативно впливає на громадський порядок, сприяє зростанню злочинності, поширенню небезпечних хвороб»

10.11.2011.

З Закарпаття роблять відстійник для нелегалів?

<http://zakarpattya.net.ua/News/89338-Z-Zakarpattia-robliat-vidstiinyk-dlia-nelehaliv>

- «Місцеві журналісти відразу з'ясували, що обласна влада вперше чує про ці задуми. При тому, що населення далеко не в захваті від цих планів, оскільки їх реалізація загрожує різким погіршенням іміджу регіону і прямим погіршенням криміногенної ситуації, тоді як, на думку закарпатців, ці гроші можна було витратити не на утримання, а на висилку нелегалів. У той же час, негативне сприйняття місцевими жителями цих планів цілком зрозуміле. Тут ще чудово пам'ятають спалах епідемії тифу азійського походження, який кілька років тому був зафіксований у Перечині: там завдяки "гостям" небезпечна інфекція потрапила у відкриті водойми. Ще один момент пов'язаний з утриманням нелегалів. Довгий час відловлених мігрантів у величезній кількості тримали в місцевому пункті утримання в Павшині. Кошти при цьому на нелегалів не виділяли, через що прикордонникам довелося урізати пайки, щоб прогодувати "гостей". А прикордонники в масі своїй – глави сімей, які проживають тут же. Так що населенню зовсім немає резону радіти таємним планам ЄС та українських чиновників. Але велика небезпека нависає над місцевим населенням у зв'язку з цими планами в контексті закону, недавно ініційованого Мін'юстом України на чолі з Олександром Лавриновичем, яким запроваджено нові правила щодо нелегальних мігрантів. Зокрема, цей закон, якщо вірити формулюванню його авторів, спрямований на прискорення здійснення примусового видворення іноземців та осіб без громадянства шляхом скорочення строків адміністративного провадження у справах про їх затримання і примусове видворення. Головне ж нововведення полягає в тому, що тепер прикордонники, виловивши на кордоні нелегала навіть без документів, не мають права утримувати його більше трьох діб. Якщо вони не встигли з'ясувати за такий короткий термін особу правопорушника (що за 3 доби просто неможливо), вони все одно повинні його випустити. Практика ж відразу показала, що чи не всі випущені після трьох діб затримання на волю нелегали тут же попадаються вдруге. Але між випуском з центру утримання і повторним затриманням нелегалам треба чимось харчуватися. І тут починаються злодійство, грабежі та інший кримінал. За словами народного депутата-комуніста Олександра Голуба, Європа не готова відкрити кордони для України, проте готова перетворити її на відстійник для незаконних іммігрантів. "Безумовно, не хотілося б, щоб нашу країну перетворили на так званий відстійник, куди будуть повертати всіх нелегальних мігрантів з усіма хворобами, з усіх їх криміналітетом і т.д. А якраз в цьому Євросоюз зацікавлений. Чи зацікавлена в цьому Україна?" – зазначив політик».

З анкети №9

- «Стан приміщень аж занадто шикарний для порушників державного кордону. Центр утримується за кошти державного бюджету. Для цього держава викидає на вітер близько 6 млн. 200 тисяч гривень, в той час, як на потребах українців економлять.

...Емігрант бреше, що прибув до України рятуючись від громадянської війни в Афганістані. Очевидно, що причини суто економічні, людина хоче жити за рахунок соціального забезпечення.

...Побутові послуги на рівні, але персонал не дозволяє користуватися нелегалам технікою, бо зламують. Доводиться виділяти людину, яка обслуговує пральну машину.

...Нелегали не бажають працювати. Гроші отримують від родичів. Особисто я вважаю, що такі центри повинні перейти на самоокупність. Нелегали здатні самі собі заробити на харчування, принаймні так, як це роблять українські зеки».

З анкети №13

- «Утримує центр, як я зрозуміла, держава за кошти платників податків. Неодноразово лунала думка, що не всі українці так добре живуть, як представники інших країн в Україні. Можливо я скептик, але не розумію для чого створений даний пункт – щоб через рік їх випустити на волю без документів? Для них Україна – це замкнене коло, просиділи рік у пункті, а потім змушені жити тут все життя, бо якщо на кордоні їх зловлять, то знову - на рік у пункт!».

З анкети №11

- «Складно казати про випадки нетолерантності, адже ми не бачили спілкування медпрацівників з нелегалами. Думаю, що надання послуг у цій сфері хороше, якщо до цього часу не виникло епідемії чи не з'явилося «іноземних» хвороб у нас».

З анкети №16

- «Працювати нелегальні мігранти не хочуть і не будуть. Принаймні поки їм це гарантує українське законодавство. Та й гроші їм у Журавичах не особливо потрібні, адже знаходяться вони на повному утриманні наших платників податків. Проте, родичі часто переказами відправляють гроші тим, хто тут знаходиться. На що їх витрачають? На солодощі та цигарки. Про найм, чи якусь фізичну роботу мова не ведеться: український закон не дозволяє. Чому іноземці без сумніву раді. Можливо, було б доречно узаконити хоча б один робочий день в тиждень, щоб чоловіки прибрали територію, чи виконали якусь іншу роботу. Користь би була подвійна і для пункту, і для іноземців, яким байдикування можливо іноді й набридає».

09.04.2012.

На Закарпатті прикордонний наряд затримав 5 нелегалів із Конго

<http://www.uzhgorod.net.ua/news/48271>

- «На ділянці відділу прикордонної служби «Ужгород» було затримано групу невідомих негроїдної раси без документів. ...Інформація про появу в контрольованому прикордонному районі групи осіб африканської зовнішності стала відомою прикордонникам заздалегідь, але часу до їх затримання минуло зовсім небагато.

09.08.2011.

На Закарпатті темношкірих нелегалів зупинили пострілами

[http://www.mukachevo.net/\(A\(ev1tRXz0zAEkAAAAM2RiMjk4ZjQtOTk3Zi00MTlmLWI0MjEtYTNkZmRmZDI0Mjk0S9KEhUhZ2OIqKYB7JcFmfQf39b41\)\)/ua/News/view/44594-На-Закарпатті-темношкірих-нелегалів-зупинили-пострілами](http://www.mukachevo.net/(A(ev1tRXz0zAEkAAAAM2RiMjk4ZjQtOTk3Zi00MTlmLWI0MjEtYTNkZmRmZDI0Mjk0S9KEhUhZ2OIqKYB7JcFmfQf39b41))/ua/News/view/44594-На-Закарпатті-темношкірих-нелегалів-зупинили-пострілами)

- «Поблизу українсько-словацького кордону, що на Закарпатті, прикордонниками затримано групу з числа **темношкірих мандрівників**. 9 серпня, під ранок в ході реалізації оперативної інформації на околиці села «Стужиця», було помічено ряд осіб **не слов'янської зовнішності**, що рухалися в бік кордону».

Приклади позитивного ставлення авторів:

З анкети №16

- «Бували випадки коли на день села Журавичі іноземці готували виступи і презентували свої пісні та танці волинянам. Задоволені були і люди, й утриманці пункту.

...Коли у 2008 році відкривався пункт місцеві жителі були дуже обурені цим фактом, бо не хотіли мати «під боком» нелегалів. Думали, що ті будуть тікати, займатися грабежем, але, на щастя, людські домисли не підтвердилися. Нині ця думка змінилася. Мало того, майже 50% місцевого населення працює у пункті. Люди знайшли спільну мову з афганцями, сомалійцями, молдаванами. Ніяких конфліктів між ними не виникало».

З анкети №15

- «Цього року 2-є дітей підуть до 2-го класу, і ще один у 11 клас. Навчатимуть їх вчителі із села. Все, що вдалося побачити у навчальному класі, це парти. Проте було приємно, що там є бібліотека, з малюнками. Отже, люди там щось творять, діляться своїми культурними надбаннями. Це варто було б більше розвивати».

21.05.2012.

Шукачам притулку допомагатимуть влаштуватися на роботу

<http://zaholovok.com.ua/shukacham-pritulku-dopomagatimut-vlashtuvatisya-na-robotu>

- «Серед проблем, із якими стикаються шукачі притулку в Україні – до отримання ними остаточного рішення щодо прохання про захист, - найгострішою є проблема працевлаштування.

...директор ТОВ «Флекстронікс-Мукачево» Тарас Петрина зауважив, що їхнє підприємство готове бачити шукачів притулку серед своїх працівників. До того ж те, що переважна більшість цих людей вільно володіють англійською мовою, є для підприємства з іноземними інвестиціями додатковою мотивацією при працевлаштуванні.

...Біженці та особи, що отримали тимчасовий або додатковий захист, повинні на практиці користуватися соціальними та економічними правами, на рівні з громадянами України, як того і вимагають взяті на себе нашою державою міжнародні зобов'язання, - повідомила головний спеціаліст по зв'язках із громадськістю та ЗМІ ГУ ДМС у Закарпатській області Ольга Поштак».

10.05.2012.

Діти-біженці на Закарпатті охоче вчать українську

<http://zaholovok.com.ua/diti%E2%80%93bizhentsi-na-zakarpatti-okhoche-vchat-ukrajinsku>

- «Начальник управління у справах біженців Головного управління Державної міграційної служби в Закарпатській області Микола Товт ...закликав журналістів уважно ставитися до проблеми та не плутати «хто є хто»: «Біженці - це особлива категорія, яка потребує захисту і їх вирізняє саме те, що, на відміну від інших мігрантів, ці люди не можуть повернутися до себе додому, оскільки там є загроза їхньому життю, нелюдське поводження, приниження гідності.

...«Не має значення, хто дитина за походженням, звідки вона. Україна ставить собі за мету забезпечити їй однакові можливості з українськими дітьми», - зазначив Микола

Товт. Він також розповів: «Мова ворожнечі нам не потрібна. Людям властиво боятися чужого. Але ми повинні знаходити порозуміння, сприяти інтеграції біженців, щоб вони були самодостатніми громадянами».

Приклади нейтрального ставлення авторів:

05.10.2012.

Ханна Осман Мохамед: У Мукачеві до нас ставляться по-різному

<http://www.mukachevo.net/ua/News/view/63296-Ханна-Осман-Мохамед-У-Мукачеві-до-нас-ставляться-по-різному>

- «У Мукачеві до нас ставляться по-різному. Коли народжувала, одні лікарі співчували, а інші дивилися зневажливо. На вулицях інколи обзивають. Кажуть, що ми їмо чужий хліб. Тому виходжу гуляти з дітьми нечасто. Тільки біжу на базар, щоб дещо купити, і назад. Джага хоче влаштуватися перекладачем із сомалійської на російську. Якщо не знайде роботу, будемо просити, щоб нас переселили в якусь із країн Європи».

09.07.2012.

Біженці на Закарпатті: невігдані історії життя

<http://zaholovok.com.ua/bizhentsi-na-zakarpatti-nevigadani-istoriji-zhittya>

- «Алі розмовляє ламаною російською, каже, що збирався до Німеччини, де живуть його друзі і де краще життя. «У нас війна, в Україну я потрапив з Росії, куди прилетів літаком, а потім пішки за три години потрапив в Україну, - каже сомалієць. – Сім'я знає, що я тут, телефонували. Хочу на Захід, що помагати своїй сім'ї».

- «Маруфій Саїд Муртаза у Мукачеві з сім'єю з 8 осіб. Брат хлопця поїхав в Одесу на роботу, Муртаза працює у Мукачеві. Каже, що в Україні йому подобається. Сам з Кабулу, розповідає, що раніше, коли батько жив, все у них було добре, він вчився. Складна ситуація в Кабулі і смерть батька змусили сім'ю шукати кращої долі. За рік хлопець вивчив російську і добре нею розмовляє, знає трохи українську. «У Мукачеві ми три роки, тут добре. Мешканці Мукачева по-різному до нас відносяться: хтось добре, хтось - ні, але так і всіх країнах», - каже Муртаза».

Разом з цим, вимушені констатувати, що кількість новинних повідомлень (36 повідомлень за 365 днів) та артикульованих заголовків до них створюють враження про масовість міграційного потоку в т.ч. шукачів притулку та біженців через Закарпаття. При цьому достеменно відомо, що насправді мігрантів у нашій області не багато.

Для ілюстрації наводимо кілька зразків:

Нелегальні мігранти порушують українсько-словацький кордон через день

<http://zakarpattya.net.ua/News/91544-Nelehalni-mihranty-porushuiut-ukrainsko-slovatskyi-kordon-cherez-den>

Очередную группу нелегалов задержали пограничники

http://www.uzhgorod.in/novosti/2012/iyun/ocherednyyu_gruppu_nelegalov_zaderzhali_pogranichni

VI. ДОДАТКИ

АНКЕТА

Блок №1. Спостереження

Стан приміщень центру тимчасового проживання (кімнати, кухня, санвузол). Коментар

Кількість шукачів притулку в одній кімнаті:

Персонал центру тимчасового проживання (ввічливість, знання мов). Коментар

Забезпечення центру тимчасового проживання. Хто утримує центр? Коментар

Блок №2. Інтерв'ювання

Стать Вік Освіта

Знання української/російської мови

Причини перебування в Україні. Країна походження. Коментар

Надання навчальних послуг
Випадки нетолерантності. Коментар

школа / ВНЗ

платно / безоплатно

Надання медичних послуг
Випадки нетолерантності. Коментар

платно / безоплатно

Пересування територією області. Чи є обмеження? Коментар

Побутове обслуговування (послуги перукарні, магазини, громадський транспорт, тощо)
Випадки нетолерантності. Коментар

Джерела доходів. Працевлаштування. Причини відмови у наймі якщо має місце.
Випадки нетолерантності. Коментар

Місцеве населення.
Випадки нетолерантності. Коментар

Оцініть політику Вашого медіа щодо цієї теми

ВІДОМОСТІ⁶
Про злочини та про адміністративні правопорушення,
які вчинено іноземцями, а також про злочини передбачені ст. 161 КК України

Загальні відомості		2010-2012 ⁷					
		Україна		Волинь		Закарпаття	
Всього зареєстровано злочинів		1270801					
Всього виявлено осіб, які вчинили злочин		564604	100%	15873	100%	17455	100%
з них	Іноземців	6022	1,06				
	в т.ч. країни СНД	5356	0,94	67	0,42	117	0,67
	осіб без громадянства	644	0,11				
Зареєстровано злочинів, передбачених ст. 161 КК України (порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або релігійних переконань)		13	-	-	-	-	-
Всього виявлено осіб, які вчинили адміністративні правопорушення		15520592		368754	100%	294117	100%
з них іноземці		-		12483	3,38	2084	0,70

⁶ За даними ДІАЗ МВС України

⁷ статистика за 2010, 2011 рр. та 6 місяців 2012 року